

РЕШЕНИЕ

№ 1342

гр. Русе, 28.09.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – РУСЕ, V ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Татяна Т. Илиева

при участието на секретаря Миглена Ц. Кънева
като разгледа докладваното от Татяна Т. Илиева Гражданско дело №
20234520101412 по описа за 2023 година

Ищцата Т. Х. С. твърди, че на 18.10.2021 г. сключила Договор за потребителски кредит № 145219 с „Макроадванс“ АД, по силата на който дружеството поело задължението да ѝ предостави парична сума в размер на 400 лв., а ищцата се е задължила да я върне, ведно с възнаградителна лихва и други такси и разходи, както следва: Общ размер на кредита - 400 лв.; ГПП - 49,65 %; Фиксиран годишен лихвен процент на заема - 41,00 % или преференциален лихвен процент в размер на 26,65 % ако кредитополучателят отговаря на изискванията на кредитора за използване на преференциални лихвени условия; Лихвен процент на ден - 0,1138 %; Неустойка с обезщетителен характер в случай, че потребителят не представи обезпечението, предвидено в чл.23 от ДПК, в размер на 11,40 лв. плюс 0,800 % от усвоения размер на кредита за първия ден забава и 0,800 % от усвоения размер на кредита за всеки следващ ден, за който кредитът не е обезпечен. В случай, че кредитополучателят отговаря на изискванията на кредитора за използване на преференциални условия при отпускане на потребителски кредит на лоялни клиенти, се прилагала неустойка в размер на 8,04 лв. плюс 0,520 % от усвоения размер на кредита за първия ден на забава и 0,520 % от усвоения размер на кредита за всеки следващ ден, за който кредитът не е обезпечен. При сключване на ДПК, на Т. С. бил представен и документ, озаглавен „Погасителен план“, от който било видно, че изначално ѝ е начислена и неустойка за непредоставено обезпечение в размер на 64,20 лв. /тоест - в пълния размер до края на срока на ДПК/. За отпуснатата сума от 400 лв. от ищцата се искало връщане на общо 473,08 лв. при срок на кредита от 30 дни.

Счита процесния ДПК изцяло недействителен поради противоречието му с разпоредбите на ЗПК, ЗЗП и ЗЗД.

В процесния ДПК бил посочен ГПР, но само като абсолютна процентна стойност - 49,65 %. Не били посочени взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения в Приложение № 1 начин, каквото било изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК. Липсвала каквато и да било конкретизация относно начина, по който бил формиран посочения ГПР, което водело и до неяснота относно включените в него компоненти, а това от своя страна било нарушение на основното изискване за сключване на договора по ясен и разбираем начин /чл.10, ал.1 ЗПК/. Неясното определяне на ГПР било самостоятелно основание за нищожност на договора, съгласно чл. 22 ЗПК.

Г П Р бил винаги с фиксиран размер от 49,65 %, независимо дали възнаградителната лихва е в размер на 41 % или за конкретния потребител се прилага преференциален лихвен процент в размер на 26,65 %, ако кредитополучателят отговаря на изискванията на кредитора за използване на преференциални лихвени условия. Тъй като ГПР следвало да включва всички разходи по кредита, водещи до оскъпяването му, като на първо място такъв разход бил възнаградителната лихва, участваща като параметър при калкулиране на окончателния размер на ГПР, то елементарната логика показвала, че ако се прилага преференциален лихвен процент в размер на 26,65 %, а не стандартния от 41 %, то следвало и ГПР да е значително по-нисък от 49,65 % в случай, че кредитополучателят се ползва от „преференциален лихвен процент”.

Според ищцата, към възнаградителната лихва /независимо дали е 41 % или преференциалната от 26,65 %/, следва да се добави и неустойката по чл. 13 от ДПК. Ако тази стойност, която в конкретния случай била 64,20 лв. при чиста стойност на заема от 400 лв., се добави към възнаградителната лихва и участва в калкулирането на окончателния размер на ГПР, то възнаградителната лихва /дори и при преференциална стойност от 26,65%/ , щяла да е в противоречие с добрите нрави, а ГПР щял да надвиши максималния таван от петкратния размер на законната лихва, приложима към датата на сключване на ДПК.

В Глава IV от ЗПК било уредено задължение на кредитора преди сключване на договора за кредит да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. Разгледана в този аспект, клаузата на чл.13 ДПК, според която се дължала неустойка в размер, трудно определяем при обикновен прочит на документа, при неосигуряване в тридневен срок от датата на сключване на договора на обезпечения чрез поръчителство на физическо лице в полза на дружеството - кредитор, се намираа в пряко противоречие със ЗПК. Подобна уговорка прехвърляла риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на

платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и водела до допълнително увеличаване размера на задълженията. По този начин на длъжника - потребител се вменявало задължение да осигури обезпечение след като кредита е отпуснат, като ако не го стори, дългът му нараствал. Според чл. 16 ЗПК, проверката на кредитоспособността на потребителя трябвало да се извърши преди сключване на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа на изводите от проверката и едва след предоставянето му, да се сключи договора за кредит. В конкретния случай и с оглед обстоятелството, че изначално в погасителния план фигурирала сума, дължима като неустойка и оскъпяваща допълнително кредита, счита, че първо кредитът е бил разрешен, а от ищцата се изисква още изначално да представи обезпечение и да заплаща неустойка, предварително определена по размер за целия срок на кредита. Т.е. кредиторът явно не е очаквал, че потребителят изобщо ще е в състояние да представи заложеното в ДПК обезпечение при едностранно определени от икономически по-силната страна условия, поради което залагал неустойката като сигурна печалба още при сключване на ДПК. Т. С. счита и че неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано с пряко претърпени вреди, е пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигане на неоснователно обогатяване за кредитора. Подобна неустойка обезпечавала вредите от това, че вземането евентуално няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват чрез мораторната лихва по чл. 33, ал. 1 ЗПК.

В случая нищожните клаузи на процесния договор относно определянето на процента на ГПР, както и клаузата, регламетираща възнаградителна лихва в размер от 41% и клаузата на чл. 13 ЗПК, вменяваща задължение за заплащане на неустойка при непредоставено обезпечение, не можели да бъдат заместени по право от повелителните норми на закона. Не можело да се приеме и че ДПК би бил сключен, ако в него не били включени посочените по-горе нищожни клаузи. Включването на клауза за договаряне на ГПР, която да отговаря на задължителните изисквания на ЗПК, било въведено като изрично изискване в чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. В тази връзка счита, че сключеният между страните ДПК следва да бъде прогласен от съда за недействителен/нищожен поради противоречието му със задължителните изисквания на материалния закон и като такъв не бил в състояние да породи присъщите за този тип сделки правни последици.

Н а ищцата н е били представяни Общи условия, тя не ги е приемала и подписвала на всяка страница, което било още едно неизпълнение на задължителни изисквания на ЗПК, водещо до пълната недействителност на процесния ДПК.

В условие на евентуалност, Т. С. счита отделни клаузи, съдържащи се в процесния договор за потребителски кредит, з а нищожни. Такава била клаузата, в която неясно и неточно бил определен ГПР, клаузата, според която договорната лихва

била в размер на 41%, както и чл.13 от ДПК, възлагащ внейна тежест заплащане на неустойка при непредоставено обезпечение. Договорната лихва противоречала на добрите нрави дори и в „преференциалния” размер от 26,65 %, тъй като в ДПК било записано изрично, че договорът е обезпечен. Възнаградителната лихва по обезпечени кредити, съгласно константната практика на ВКС, не противоречала на добрите нрави, ако е до два пъти размера на законната.

Моли да бъде постановено решение, с което да бъде прогласена недействителността на Договор за потребителски кредит № 145219, сключен между страните на 18.10.2021 г., поради противоречието му със ЗПК, ЗЗП и ЗЗД, а в условие на евентуалност претендира прогласяване нищожността на отделни клаузи от договора, предвиждащи задължение за ищцата да заплати неустойка при непредоставено обезпечение, регламентиращи размер на възнаградителна лихва от 41 %, както и размер на възнаградителната лихва от 26,65 %, като противоречащи на добрите нрави при обезпечен кредит, както и поради неясното и неточно определяне на ГПР в размер на 49,65 %. Претендира и присъждане на разноските в настоящото производство.

В срока по чл.131 ГПК ответникът „Макроадванс“ АД оспорва и ска като неоснователен и неодказан. Счита, че не са налице неравноправни клаузи в процесния договор, които не отговарят на изискването за добросъвестност и водят до значително неравновесие между правата и задълженията на кредитора и потребителя, съгласно чл.143, ал.2 от ЗЗП. Заявява, че в настоящия спор е неприложима разпоредбата на чл. 146, ал.2 ЗЗП, тъй като кредитополучателят се е запознал с клаузите и общите условия по договора преди неговото сключване и се е съгласил с тях, въпреки че върху съдържанието им потребителят е могъл да влияе. От негова страна нямало депозирани искания за извършване на корекции във връзка с договора и приложенията към него, което водело до извода, че същите следва да бъдат тълкувани като индивидуално уговорени между страните.

На потребителя била предоставена пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да стори във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. На същия била предоставена информация как е образуван размера на ГПР и общодължимата сума по договора. Съгласно чл. 10, ал.4 от същия, към датата на подписването му се прилагал преференциален лихвен процент в размер на 26,65 %, а съгласно чл. 5 от договора преференциалните лихвени условия се отнемат в случай на повече от 60 дни просрочие, което в настоящия случай било налице. Съгласно действащото законодателство единствено уреден бил максималният размер на ГПР по сключените договори за кредит и същите не следвало да надвишават пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения, определена с Постановление на Министерски съвет.

Така и в двата случая, ако бѐдели изчислявани с преференциалния лихвен процент или не, то същата не надвишавала посочения размер. Ако потребителят е бил спазил условията, предвидени в договора, съгласно предоставената преференция, то същата следвало да бѐде отчетена счетоводно при ответника с по-малкия размер.

От страна на „Макроадванс“ АД била извършена предварителна оценка за кредитоспособността на потребителя и неговите финансови експерти преценили, че не са налице основания, за да получи отказ. Проверката била извършена преди сключване на договора. Ищцата първо отправила своето искане за кредит, като преди да бѐде сключен договор била извършена оценка от страна на ответника. Въз основа на нея бил изготвен проект на процесния договор, ведно с погасителния план към него и останалите приложения, които впоследствие били изпратено до ищцата, която да се запознае с тях и да изрази своето съгласие или не с така заложените клаузи и ако се налага да бѐде извършена корекция.

Счита за неоснователни твърденията, че неустойката по процесния договор е нищожна. Неустойката по чл.10 от договора за кредит се дължала поради неосигуряване от кредитополучателя на обезпечение по кредита с поръчителство на едно физическо лице, което да отговаря на поставените в общите условия изисквания. Клаузата била проявление на принципа за автономия на волята в частното право, съгласно чл.9 от ЗЗД. С него страните уговорят предварително размера на обезщетението, което следва да заплати неизправната страна в случай, че не изпълни поетото задължение, без да е необходимо доказване размера на вредите. Договорната неустойка не водела до неравноправие на страните, защото чрез нея кредиторът обезпечавал и гарантирал своето вземане, без да поставя в неравноправно положение кредитополучателя, който като страна по договора изразил своята воля за съгласие и се задължил да върне съответната сума.

Договорът за потребителски кредит, ведно със задължителните приложения към него, включително и общите условия, били предоставени на кредитополучателя още при тяхното сключване, като били изпратени на посочения от ищеца имейл адрес.

На 18.10.2021 г. „Макроадванс“ АД извършило преводно нареждане на отпуснатата парична сума чрез ePay.bg. За погасяване на кредита до настоящия момент постъпили вноски в общ размер 180 лева, които били взети предвид от страна на „Макроадванс“ АД, който предявява насрещен иск и претендира Т. Х. С. да бѐде осъдена да му заплати: 259.54 лева главница, ведно със законна лихва от дата на подаване на насрещната искова молба и 13.43 лева законна лихва за периода от 27.11.2022 г. до 10.05.2023 г., както и всички съдебни разноски. В случай, че съдът не приеме претендираните суми за дължими на основание неизпълнение на описания договор за потребителски кредит, предявява иск срещу Т. Х. С. за заплащане на сумата 220 лева /уточнена в писмено становище от 15.09.2023 г., вместо първоначално

посочената 259.54 лв., ведно със законната лихва от датата на предявяване до окончателното изплащане за задължението.

В отговора на насрещната искова молба ответницата счита претендираните срещу нея вземания за неоснователни и моли насрещните искове да бъдат отхвърлени.

Счита, че не е налице валидно облигационно правоотношение между страните, тъй като Договорът за потребителски кредит, въз основа на който ищецът по насрещната искова молба твърди, че има вземания срещу нея, бил изцяло недействителен поради противоречието му със задължителните изисквания към този тип договори, регламентирани в ЗПК, ЗЗП и ЗЗД. В този случай приложение намирал чл. 23 ЗПК, тоест потребителят следва да върне само чистата получена заемна сума, без да дължи лихви, такси и др. Ответницата твърди, че е погасила пълния размер на отпуснатия заем от 400 лв. с извършваните от нея плащания: - На 19.11.2021 г. - 20.00 лв.; - На 26.11.2021 г. - 20.00 лв.; - На 01.12.2021 г. - 20.00 лв.; - На 08.12.2021 г. - 20.00 лв.; - На 15.12.2021 г. - 20,00 лв.; - На 22.12.2021 г. - 20.00 лв.; - На 29.12.2021 г.-20.00 лв.; - На 05.01.2022 г. - 20,00 лв.; - На 12.01.2022 г. - 20,00 лв.; - На 21.01.2022 г. - 20,00 лв.; - На 28.01.2022 г. - 20,00 лв.; - На 28.10.2022 г. - 150,00 лв. и На 08.11.2022 г. - 30,00 лв. Тези обстоятелства се установявали от приложените към настоящия отговор писмени доказателства: Допълнителни споразумения за удължаване срока на договора, съгласно чл. 5 от ДПК от следните дати: 08.12.2021 г., 15.12.2021 г., 22.12.2021 г., 12.01.2022 г., 21.01.2022 г., 28.01.2022 г., както и разписки, издадени от ИзиПей. От разписките, издадени за периода от 15.12.2021 г. до 12.01.2022 г., било видно, че ответницата е внасяла по 20 лв. с основание - удължаване 7 дни, а последните две плащания – от 28.10.2022 г. и 08.11.2022 г., на обща стойност 180 лв., били с основание - вноски по кредита. В Допълнителните споразумения, носещи номера от 4 до 11, ставало ясно, че Т. С. е заплащала по 20 лв. за удължаване срока на договора, съгласно чл. 5 от ДПК. Всяко допълнително споразумение съдържало идентичен текст, като разликата била единствено в падежната дата, която била удължавана със седемдневен срок, считано от датата на подписване на съответното допълнително споразумение. Във всяко едно от тези допълнителни споразумения се съдържал изричен текст че кредитополучателят е заплатил такса за удължаване срока на договора, съгласно чл. 5 от същия, тоест условие за сключването на споразуменията било предварителното заплащане на таксата. От приложените и налични у ответницата писмени доказателства ставало ясно, че с извършените плащания за такси удължаване срока на кредита и вноски по него била заплатена обща сума в размер на 340 лв., като Т. С. не разполагала с първите три Допълнителни споразумения, както и с разписки от ИзиПей към тях, установяващи три плащания от по 20 лв.

Вземайки предвид доказаните от ответницата плащания в размер от поне 340 лв., ставало ясно, че „Макроадванс" АД по никакъв начин не е отчел пълния размер на

извършваните плащания по кредита, в това число и таксите за удължаване срока на кредита.

Предвид изложеното, Т. С. счита, че е погасила в пълен размер заемната сума от 400 лв., поради което насрещните искове - както главните, така и евентуалния, били неоснователни. Претендира тяхното отхвърляне и присъждане на разноски в настоящото производство.

Съобразявайки становищата на страните, събраните по делото доказателства по вътрешно убеждение и приложимия закон, съдът прие за установено от фактическа страна, следното:

Не е спорно между страните, че на 18.10.2021 г. между тях е сключен договор за потребителски кредит № 145219, по силата на който на ищцата е предоставена сумата от 400 лева, а тя се е задължила да я върне в срок от 30 дни, ведно с дължимите лихви, такси и др. разноски, съгласно условията на контракта, които били следните:

ГППР - 49,65 %; Фиксиран годишен лихвен процент на заема - 41,00 %. Предвиден е и преференциален лихвен процент от 26,65 % ако кредитополучателят отговаря на изискванията на кредитора за използване на преференциални лихвени условия; Лихвен процент на ден - 0,1138 %; В чл.13 от договора е предвидена и неустойка с обезщетителен характер в случай, че потребителят не представи обезпечението, предвидено в чл.23 от ДПК, в размер на 11,40 лв. плюс 0,800 % от усвоения размер на кредита за първия ден забава и 0,800 % от усвоения размер на кредита за всеки следващ ден, за който кредитът не е обезпечен. Ако кредитополучателят отговаря на изискванията на кредитора за използване на преференциални условия при отпускане на потребителски кредит на лоялни клиенти, се прилага неустойка в размер на 8,04 лв. плюс 0,520 % от усвоения размер на кредита за първия ден на забава и 0,520 % от усвоения размер на кредита за всеки следващ ден, за който кредитът не е обезпечен.

От приложения погасителен план е видно, че неустойката при неизпълнение възлиза на 64.20 лв., а лихвата – 8.88 лв. Така при необезпечен кредит общодължимата сума възлиза на 473.08 лв., платима до 17.11.2021 г., а при обезпечен кредит – 408.88 лв.

На ищцата са предоставени и Общите условия за предоставяне на протребителски кредити на физически лица от Макроадванс и Стандартен европейски формуляр.

Ответникът представя искане за отпускане на кредит, оценка на кредитоспособност, както и разписка, от която е видно, че на Т. С. на 18.10.2021 г. е извършен превод на сумата от 400 лв. чрез системата за електронни плащания ИзиПей.

Към отговора на насрещния иск ответницата представя допълнителни споразумения № 4/08.12.2021 г., № 5/15.12.2021 г., № 6/22.12.2021 г., № 9/12.01.2022 г.,

№ 10/21.01.2022 г., № 11/28.01.2022 г., с които се удължава срока за връщане на кредита с по 7 дни, срещу което кредитополучателят дължи такса от 5 % от дължимата главница или 20 лв. По цитираните доп.споразумения ищцата е заплатила такси в общ размер 100 лв. Извършвани са и вноски за погасяване на кредита в общ размер 180 лв.

„Макроадванс“ АД представя и допълнителни споразумения №№ 1, 2 и 3 и признава, че такива между страните са сключени общо 11 на брой, във връзка с които са извършени и 11 на брой плащания на такси за удължаване на срока от по 20 лв. или общо 220 лв.

Установената фактическа обстановка налага следните правни изводи:

Не се спори, че страните са сключили процесния договор за кредит със съдържанието,

посочено от „Макроадванс“ АД. Ответното дружество е финансова институция по смисъла на чл.3, ал.2 от ЗКИ, поради което може да отпуска заеми със средства, които не са набавени чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Това означава, че дружеството предоставя кредити, което го определя като кредитор по смисъла на чл. 9, ал. 4 ЗПК.

Ищцата има качеството на потребител по смисъла на чл. 9, ал. 3 ЗПК. Предвид изложеното, сключеният между страните договор за заем по своята същност е договор за потребителски кредит, спрямо който са приложими разпоредбите на Закона за потребителския кредит.

За да бъде валидно сключен договорът, е необходимо да отговаря на предвидените изисквания в разпоредбите на чл.10, ал.1 ЗПК, чл. чл.11, ал.1 т.7-12 и т.20 и ал.2 ЗПК и чл.12, ал.1, т.7-9 ЗПК, които са императивни правни норми, доколкото нарушение на която и да било от тях води до недействителност на договора.

След изследване съдържанието на оспорения контракт, съдът намира, че не са спазени изискванията към съдържанието на договора за потребителски кредит, предвидени в цитираните

законови текстове. В него е предвиден годишен процент на разходите като абсолютна процентна стойност - 49.65 %. Не са посочени взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения в Приложение № 1 начин, каквото е изискването на чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК. Съобразно разпоредбата на чл.19, ал.1 от ЗПК, ГПР изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисионни, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредници за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. В договора липсва конкретизация относно начина, по който е формиран посоченият ГПР, което води и до неяснота относно включените в него компоненти, а това от своя страна е нарушение на основното изискване за сключване на договора по ясен и разбираем начин (чл.10, ал.1

ЗПК). При липсата на данни за наличие на други разходи по кредита, може да се направи извод, че единственият разход за потребителя е предвидената в договора възнаградителна лихва и при това положение, не става ясно как е формиран ГПР от 49.65 %, т.е. какво друго е включено в ГПР извън фиксирания годишен лихвен процент – 41 %. Неясното определяне на ГПР е самостоятелно основание за нищожност на договора, съгласно чл.22 ЗПК.

По отношение вземането за неустойка: За договорите за потребителски кредит на общо основание и съгласно чл.24 от ЗПК се прилагат правилата на чл.143 – 148 от ЗЗП. Такива в случая са поместени в индивидуалния договор с ищцата, както и в общите условия към него. Касае се до еднотипни договори за паричен заем, върху чието съдържание потребителят не може да влияе и това е служебно известно на съда от множеството дела, по които са представени идентични контракти между същия заемодател и различни потребители.

В глава четвърта от ЗПК е уредено задължение на кредитора преди сключване на договор за кредит да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити изрично се сочи: „В условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите – членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и следва да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те процедират по този начин“.

В този смисъл клауза, като уговорената в чл.13 от договора за потребителски кредит, според която се дължи неустойка в размер на 64.20 лева при неизпълнение на задължението за представяне на обезпечение съгласно чл.23 от контракта /в тридневен срок от сключването му да обезпечи кредита с поръчителство на едно лице, одобрено от кредитора, отговарящо на определени условия/ се намира в пряко противоречие с преследваната от директивата цел, транспонирана в ЗПК. На практика подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение след като кредита е отпуснат, като ако не стори това дългът му нараства, т.е. опасността от свръхзадължнялост се увеличава. Замисълът на изискването за проверка на кредитоспособността на потребителя, както и изрично е посочено в чл.16 от ЗПК, е тя да бъде извършена преди сключването на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа изводите от проверката и едва след предоставянето му да се

сключи договора за кредит.

Освен това, неустойка за неизпълнение на задължение, което не е свързано пряко с претърпени вреди (няма данни за ответника да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение) е типичен пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. Според т.3 от Тълкувателно решение №1/15.06.2010г. по т.д.№1/2009г. на ВКС, нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

По посочения по-горе начин се заобикаля закона – чл.33, ал.1 от ЗПК, който текст предвижда, че при забава на потребител, кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забава. С процесната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение – недадено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл.33, ал.1 от ЗПК. Подобно кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва е недопустимо и в този смисъл съдебната практика е константна.

Непредставянето на обещани обезпечения (когато същите са били реално очаквани от кредитора), съобразно разпоредбата на чл.71 от ЗЗД, дава основание да се иска незабавно цялото задължение. В случая кредиторът променя последиците от липса на обезпечение и вместо да санкционира с предсрочна изискуемост, той начислява неустойка. Това навежда на извода, че нито една от страните не е имала реално намерение да се представя обезпечение или да се ползват правата на кредитора по чл.71 от ЗЗД, при непредставено обезпечение. Ако кредиторът е държал да получи обезпечение, е могъл да отложи даването на кредит, каквато е обичайната практика при предоставяне на обезпечени кредити. Дори да се приеме, че страните са допускали възможността исканите обезпечения да се предоставят и „неустойката“ да не се дължи, то това плащане не се явява неустойка по смисъла на закона, а възнаграждение, дължимо под условие. Това е така, тъй като последиците от неизпълнението на „задължението“ да се предостави обезпечение, не са типичните последици от договорно неизпълнение, които законът предвижда, а напротив – договорът продължава да се изпълнява по първоначално заложен погасителен план, но при по-висока цена, прикрита като неустойка.

По изложените съображения съдът счита, че процесния договор за потребителски кредит не отговаря на изискванията на чл.10, ал.1 и чл.11, ал.1, т.10, 11 и 12 от ЗПК, с оглед което същият е недействителен. Предявеният главен иск се явява основателен и следва да се уважи изцяло.

Поради уважаването на главния иск съдът не следва да се произнася по предявения евентуален такъв за прогласяване нищожността на отделни клаузи от заемния договор.

Предявен е и насрещен иск за заплащане от Т. С. на „Макроадванс“ ООД на сумата 220 лв., представляваща разликата между усвоената и погасена главница по договора за потребителски кредит от 18.10.2021 г., ведно със законната лихва от предявяването му – 12.05.2023 г.

Съгласно разпоредбата на чл.23 от ЗПК, „когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва и други разходи по кредита“.

От представените от страните разписки става ясно, че кредитополучателката на датите 28.10.2022 г. и 08.11.2022 г. е направила две вноски за погасяване задължението си по кредита в общ размер 180 лв. Същевременно е заплатила 11 такси в общ размер 220 лв. при подписване на допълнителните споразумения, с които падежът на задължението се отсрочва със седем дни. Според ищеца по насрещния иск сумата от 220 лв. не следва да бъде отнасяна за погасяване на задължението ѝ по контракта, тъй като тя представлява събрани такси за дадената на ищцата допълнителна възможност за удължаване срока на договора.

В чл. 10а, ал. 1 от ЗПК е предвидена възможност за кредитора да събира от кредитополучателя такси и комисионни за допълнителни услуги, като това са тези услуги, които са свързани с договора за потребителски кредит, но нямат пряко отношение към насрещните престации на страните, например - издаването на различни референции, удостоверения и служебни бележки за отпуснатия кредит, за размера на текущото задължение и др. В случая „удължаване срока за връщане на кредита“ не представлява допълнителна услуга по смисъла на чл.10а, ал.1 ЗПК, срещу която потребителят да дължи заплащане на допълнителна такса, както е предвидено в чл.7 и чл.8 от договора за потребителски кредит. Правилото на чл.8 от контракта, задължаващо потребителя да заплаща такса за допълнително удължаване срока на кредита, нарушава забраната на чл.10а, ал.2 ЗПК кредиторът да изисква от потребителя такса в произволно определен от него размер за действия, свързани с управлението на кредита. С оглед разпоредбата на чл.33, ал.1 ЗПК /според която при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата/, е недопустимо под формата на „такса“ кредиторът да начислява други дължими от потребителя суми, различни от лихвата.

Предвид горното съдът приема, че липсва основание кредиторът да събира такса за удължаване срока за връщане на кредита. Като събрана на основание нищожна клауза, сумата от 220 лв. следва да бъде отнесена към погасяване на дължимата по договора за кредит главница. Тъй като ищцата е заплатила на ответника общо 400 лв.,

колкото е и дължимата главница, насрещният иск се явява изцяло неоснователен и подлежи на отхвърляне.

На основание чл.38, ал.2 от ЗА, предвид уважаването на предявения иск, ответникът следва да бъде осъден да заплати на пълномощника на ищцата - адвокат К. Б. адвокатско възнаграждение за оказаната от нея безплатна правна помощ в размер на 400 лева.

На основание чл.78, ал.6 от ГПК ответникът следва да бъде осъден да заплати по бюджетната сметка на Районен съд – Русе държавна такса за производството по делото в размер на 50 лева /определена по чл.69, ал.4 от ГПК 4% от стойността на договора/.

Мотивиран така и на основание чл.235 и сл. от ГПК, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА НИЩОЖНОСТТА на Договор за потребителски кредит № 145219, сключен на 18.10.2021 г. между “Макроадванс” АД, със седалище и адрес на управление: гр.София, ул.”Г.С.Раковски” 147, с ЕИК: 201127485 и Т. Х. С., с ЕГН *****, на основание чл.26, ал.1 от ЗЗД, във вр. с чл.22 от ЗПК, поради противоречие със закона.

ОТХВЪРЛЯ предявения насрещен иск на “Макроадванс” АД, със седалище и адрес на управление: гр.София, ул.”Г.С.Раковски” 147, с ЕИК: 201127485, срещу Т. Х. С., с ЕГН *****, за заплащане на сумата 220 лв. – главница по договор за потребителски кредит № 145219/18.10.2021 г., ведно със законната лихва от 12.05.2023 г., като неоснователен.

ОСЪЖДА “Макроадванс” АД, със седалище и адрес на управление: гр.София, ул.”Г.С.Раковски” 147, с ЕИК: 201127485, да заплати на адвокат К. И. Б. от АК-Русе, с ЕГН *****, на основание чл.38, ал.2 от ЗА, адвокатско възнаграждение в размер на **400 лева**.

ОСЪЖДА “Макроадванс” АД, със седалище и адрес на управление: гр.София, ул.”Г.С.Раковски” 147, с ЕИК: 201127485, да заплати по бюджетната сметка на Районен съд – гр.Русе сумата от **50 лева** държавна такса по делото.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Окръжен съд- Русе в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Русе: _____